Archetype

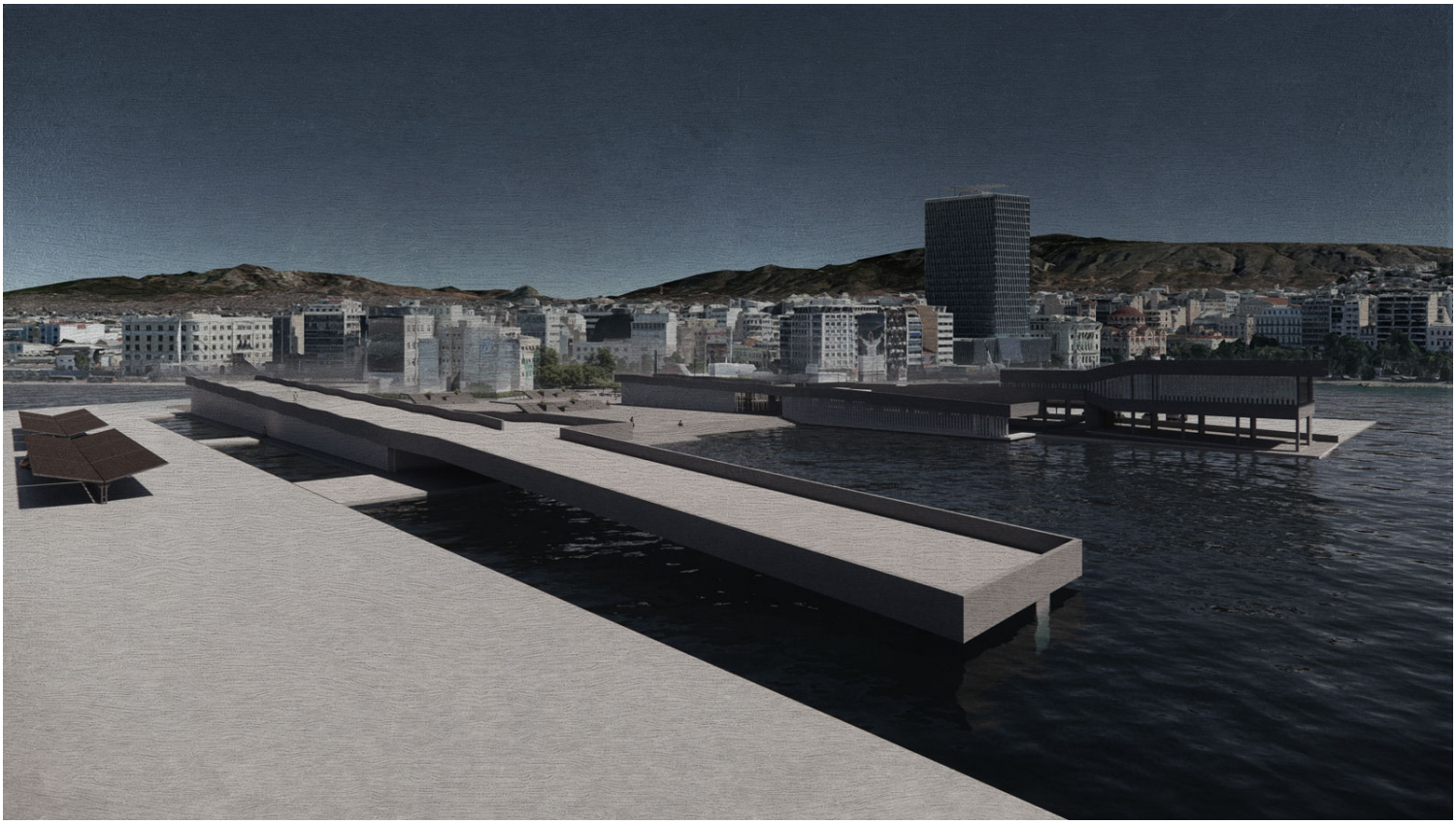

Creating a new Common Ground in Piraeus

Μηνάς Αντωνάκης - 18/08/2025

Διπλωματική Εργασία

Σπουδαστής: Μηνάς Αντωνάκης
Επιβλέποντες: Έλενα Δούβλου, Νικόλαος Καζέρος
Πρόγραμμα Σπουδών: MArch Architecture & Urban Design - OBU - METROPOLITAN COLLEGE OF GREECE
Ημερομηνία Παρουσίασης: 20 Ιουνίου 2024

Η Αθήνα και ο Πειραιάς αποτελούν ένα ισχυρό δίπολο αλληλοεξάρτησης, με τον Πειραιά να λειτουργεί ως μεταφορικός κόμβος και πύλη επικοινωνίας και εμπορίου. Ωστόσο, οι πρόσφατες αλλαγές, όπως η ιδιωτικοποίηση του λιμανιού και η μεταφορά της εμπορικής δραστηριότητας, έχουν οδηγήσει σε ανενεργές εκτάσεις που δημιουργούν προκλήσεις και ευκαιρίες για αστική ανάπλαση. Παρά τις δυσλειτουργίες, ο Πειραιάς παραμένει το μεγαλύτερο επιβατικό λιμάνι της Μεσογείου, με τη λιμενική ζώνη να αποτελεί δυναμικό χώρο συνύπαρξης ετερόκλητων χρήσεων και λειτουργιών.

Blue Star Ferries

DISTORTION: LATENT DYNAMICS BETWEEN THE CITY AND THE PORT

Collage 1: The City's Threshold to the Incoming Port Visitor

Collage 2: The Boundary Between the City and the Port

Simulation Image: Sea Level Rise of 3m - Risk of Coastal Front Disappearance

INTERVENTION STRATEGIES

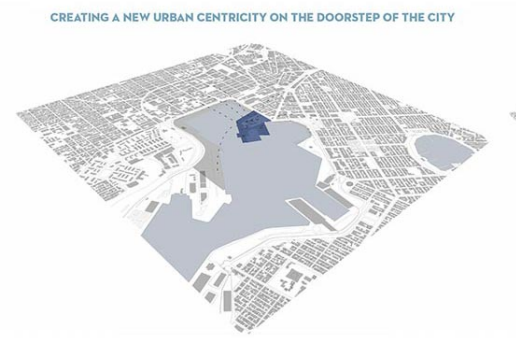

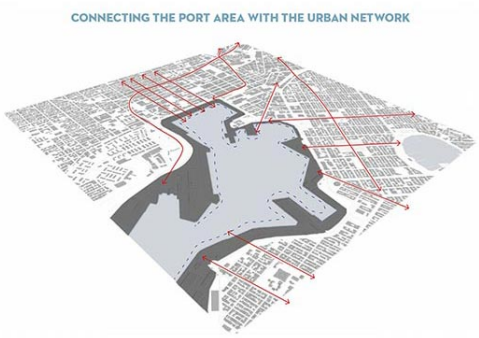

Ο αστικός βελονισμός εφαρμόζεται ως στρατηγική μικρής κλίμακας παρεμβάσεων που επιφέρουν σημαντικές βελτιώσεις. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις περιλαμβάνουν την εμβάθυνση του λιμανιού και την ανύψωση του εδάφους για την αντιμετώπιση της ανόδου της στάθμης της θάλασσας, την ενίσχυση της πράσινης υποδομής για βελτίωση της ποιότητας του αέρα, καθώς και τη δημιουργία πεζοδρομήσεων και ποδηλατοδρόμων. Η χωρική διάρθρωση ακολουθεί έναν δυναμικό κάνναβο, ο οποίος προσαρμόζεται στις χαράξεις της πόλης και της προβλήτας, ενοποιώντας τις δύο περιοχές.

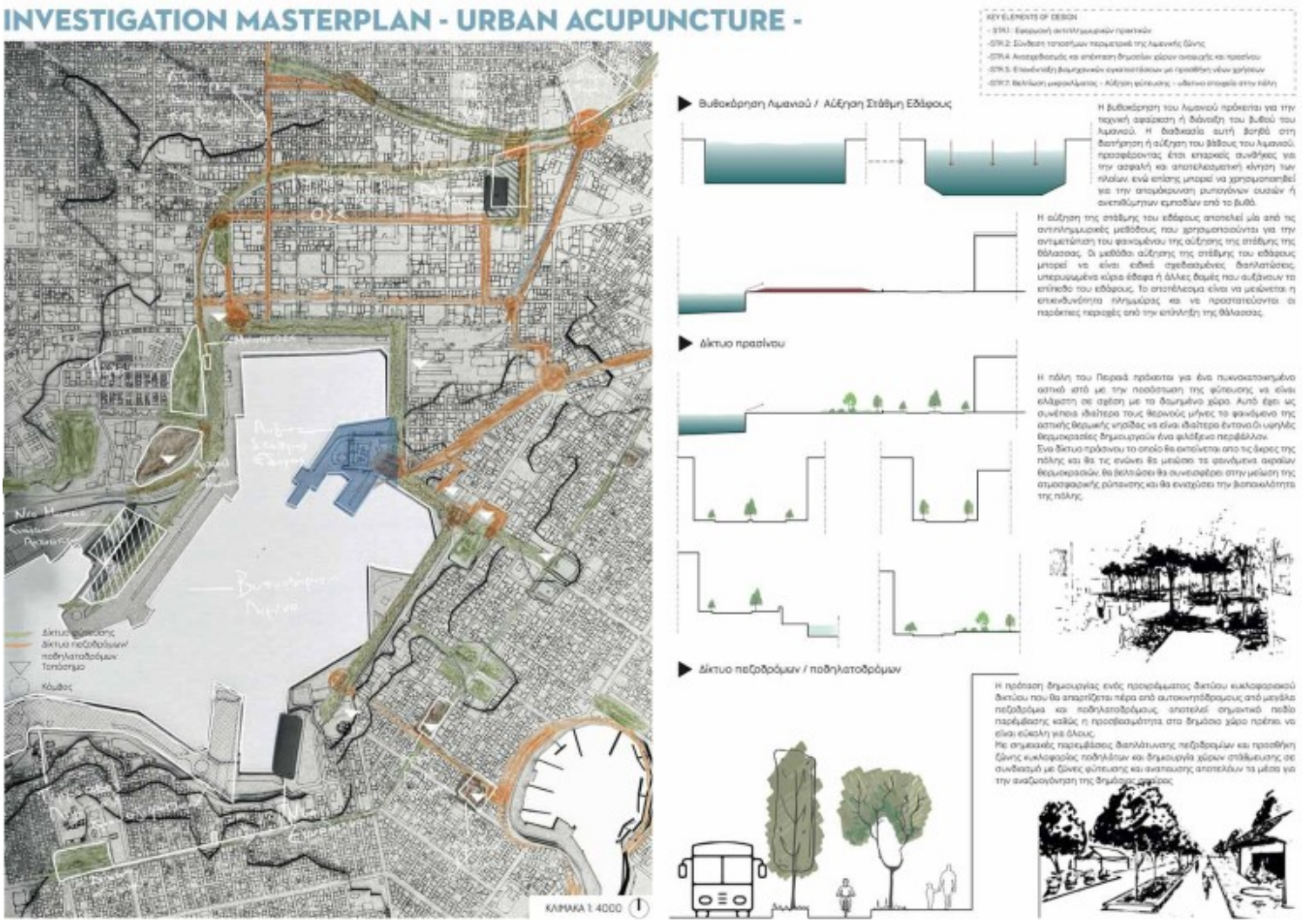

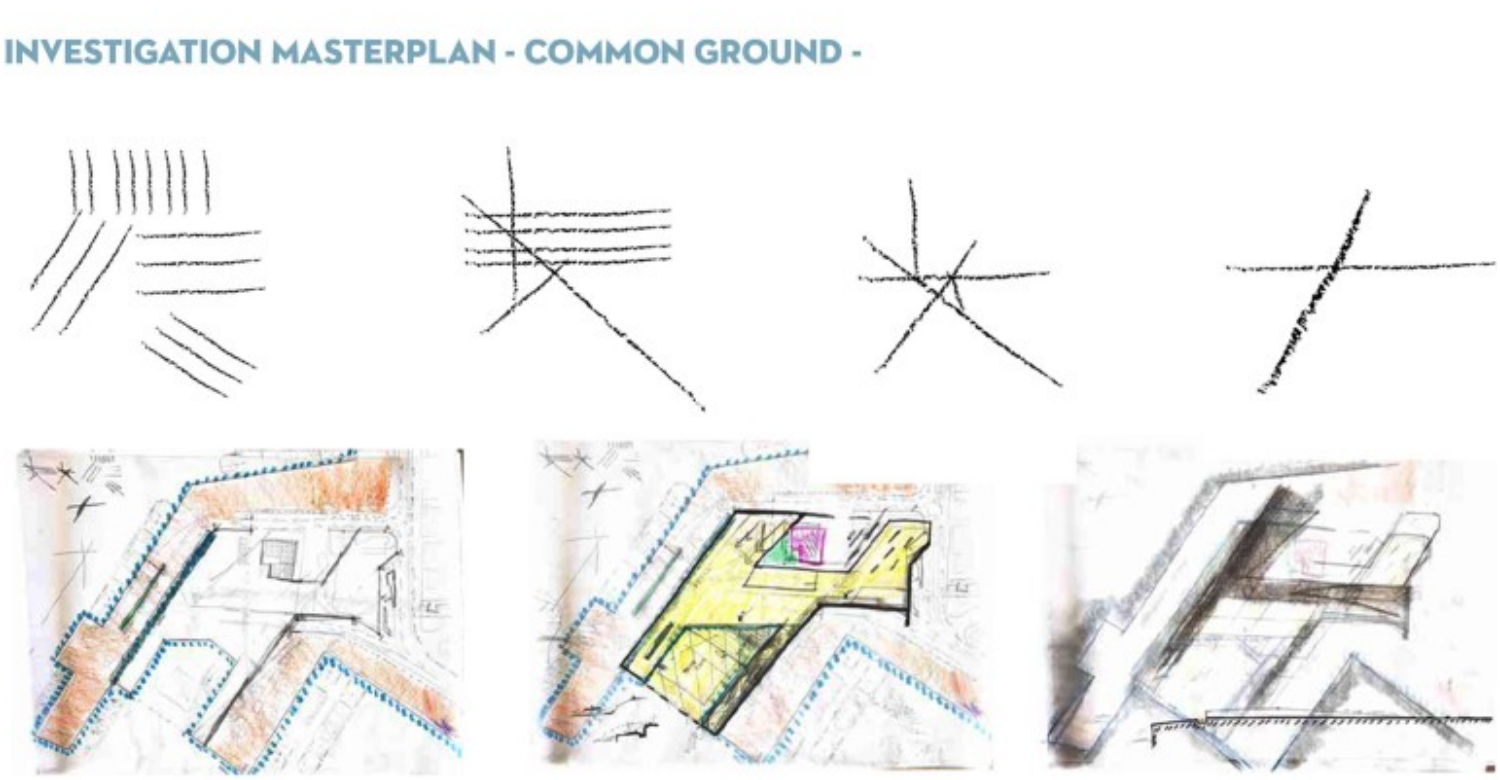

Η έννοια του κοινού τόπου στον Πειραιά συνδέεται με τη διαχείριση του δημόσιου χώρου ως κοινού αγαθού που ενισχύει τη συλλογική ταυτότητα. Ωστόσο, η αυστηρή οριοθέτηση του επιβατικού λιμένα, μέσω περιφράξεων και υποδομών, αποκόπτει την πόλη από το θαλάσσιο μέτωπο, δημιουργώντας έναν αφιλόξενο και δυστοπικό χώρο. Η προτεινόμενη παρέμβαση επιδιώκει να επανασυνδέσει το λιμάνι με την πόλη μέσω τοπιακών αστικών παρεμβάσεων γλυπτικού χαρακτήρα, οι οποίες ενοποιούν τις δύο μέχρι πρότινος

αποκομμένες ζώνες. Για την ενίσχυση της σύζευξης αυτής, ενσωματώνονται ποικίλες χρήσεις που απευθύνονται τόσο στους κατοίκους όσο και στους ταξιδιώτες.

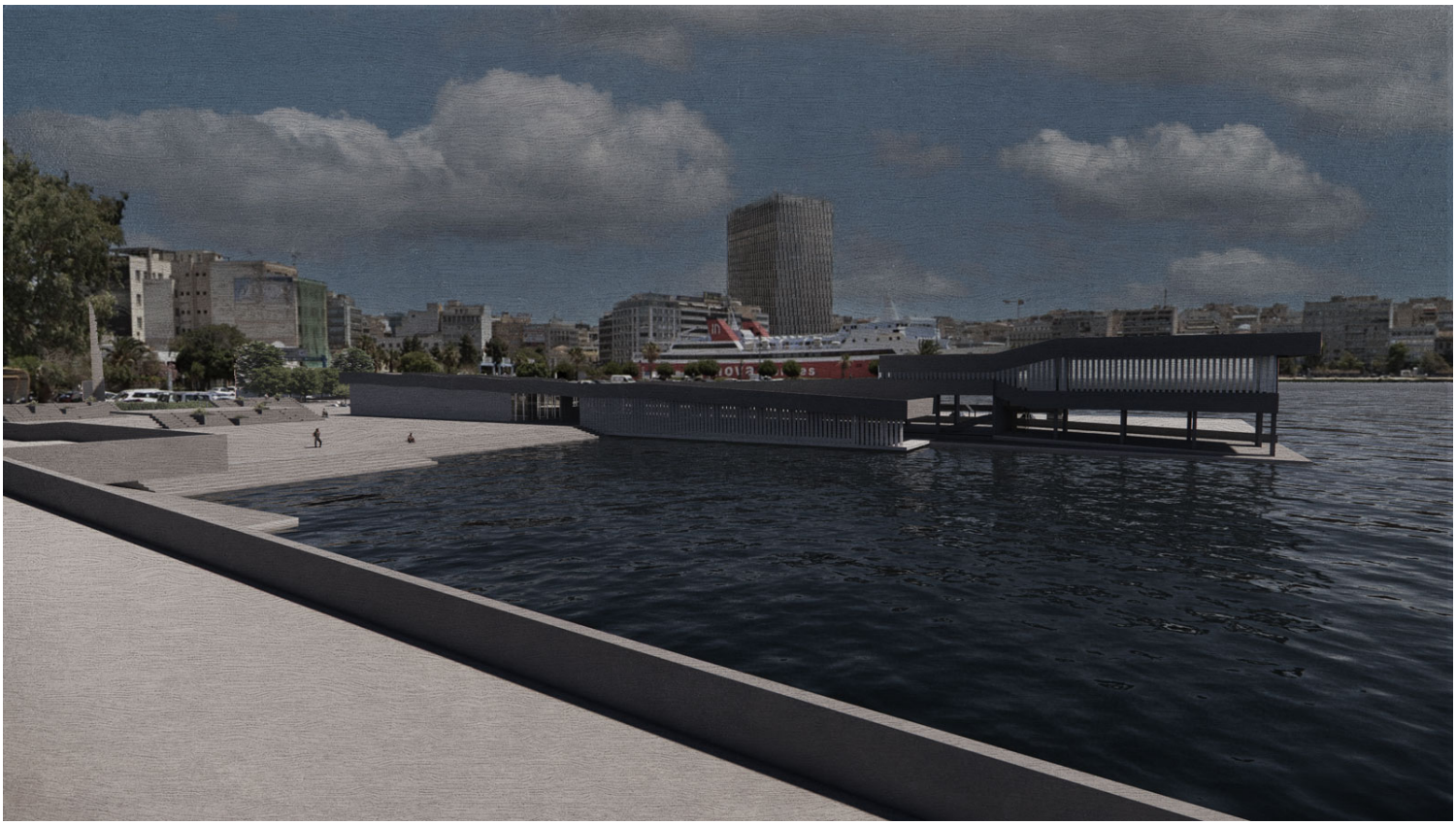

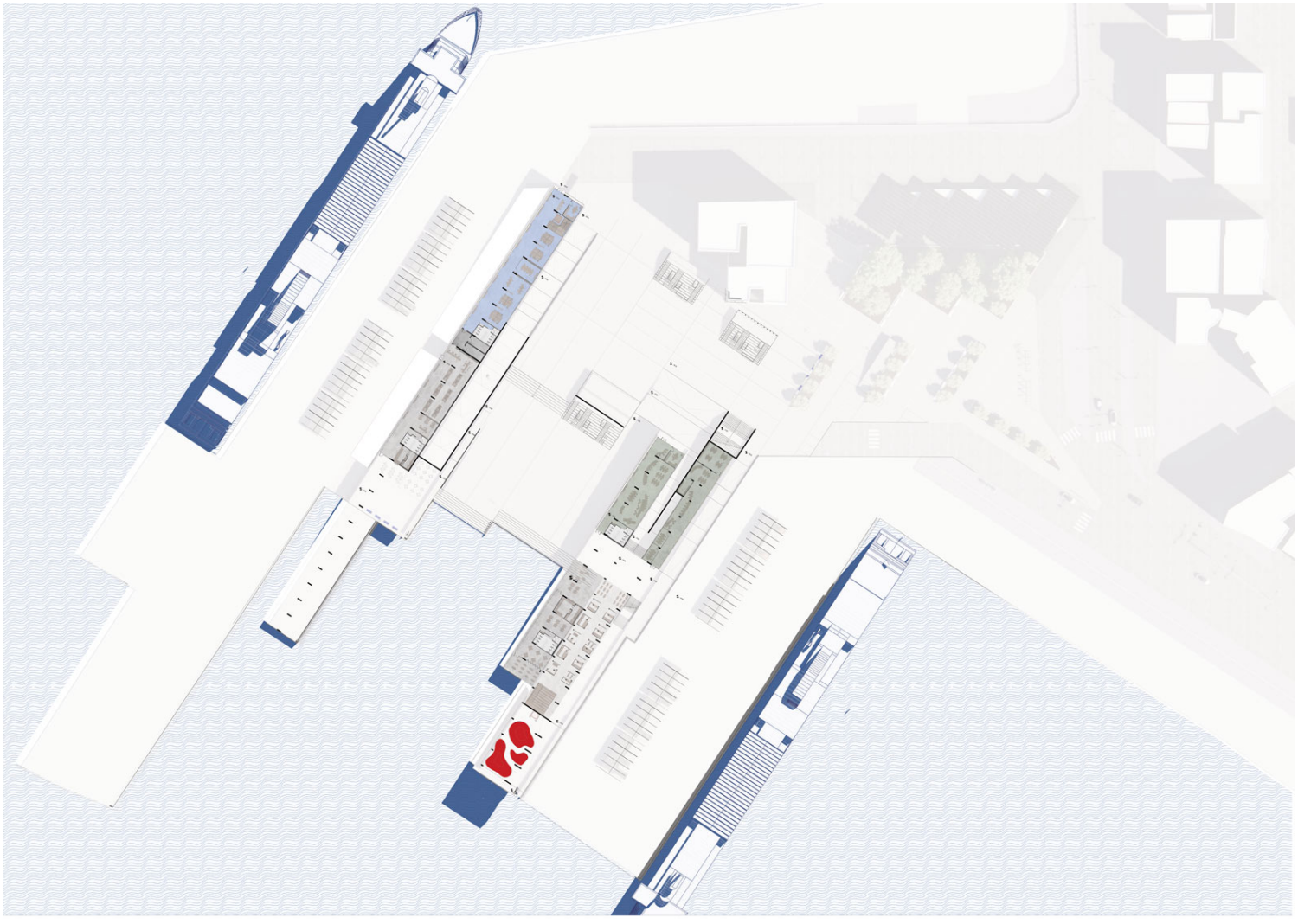

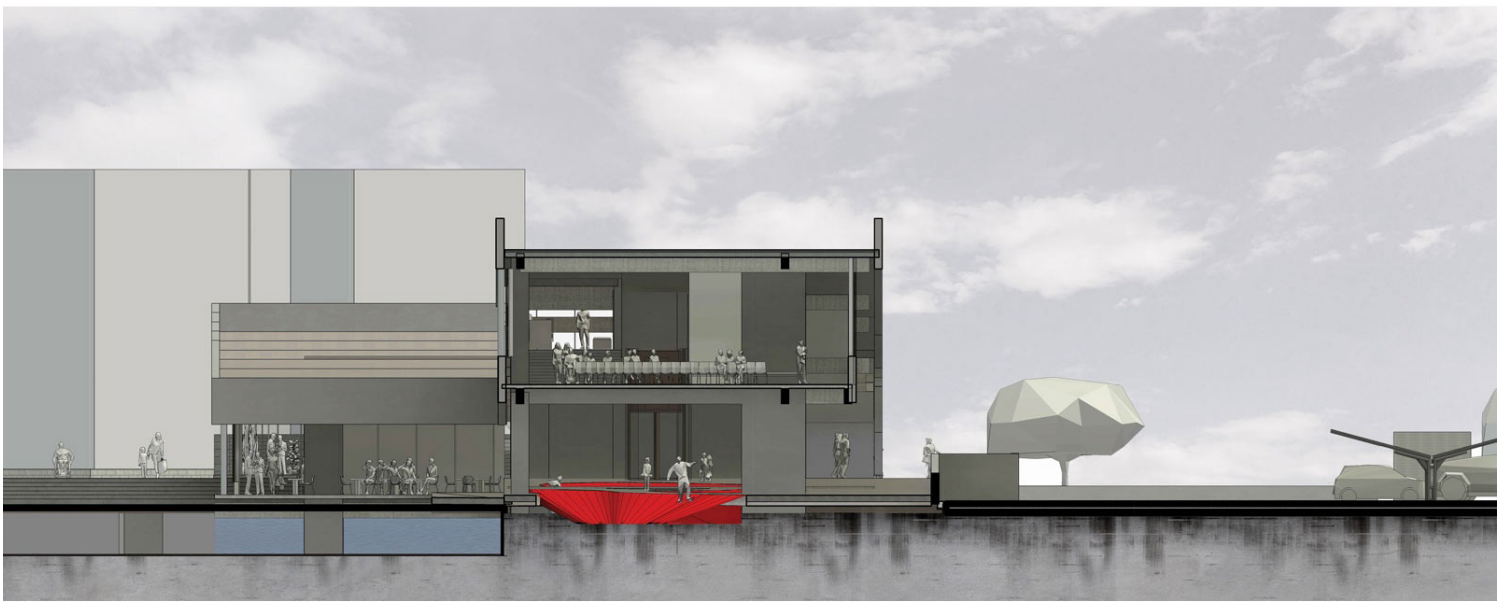

Το λειτουργικό πρόγραμμα προβλέπει τη δημιουργία ενός νέου "κοινού εδάφους", όπου το ανάγλυφο του εδάφους διαμορφώνεται ώστε να φιλοξενεί χρήσεις όπως χώρους αναμονής επιβατών, χώρους εργασίας, γραφεία λιμενικών αρχών και κοινόχρηστες εγκαταστάσεις. Αυτή η πολυλειτουργικότητα στοχεύει στη δημιουργία ενός ζωντανού, βιώσιμου και προσβάσιμου δημόσιου χώρου που επαναφέρει την πόλη σε επαφή με τη θάλασσα.

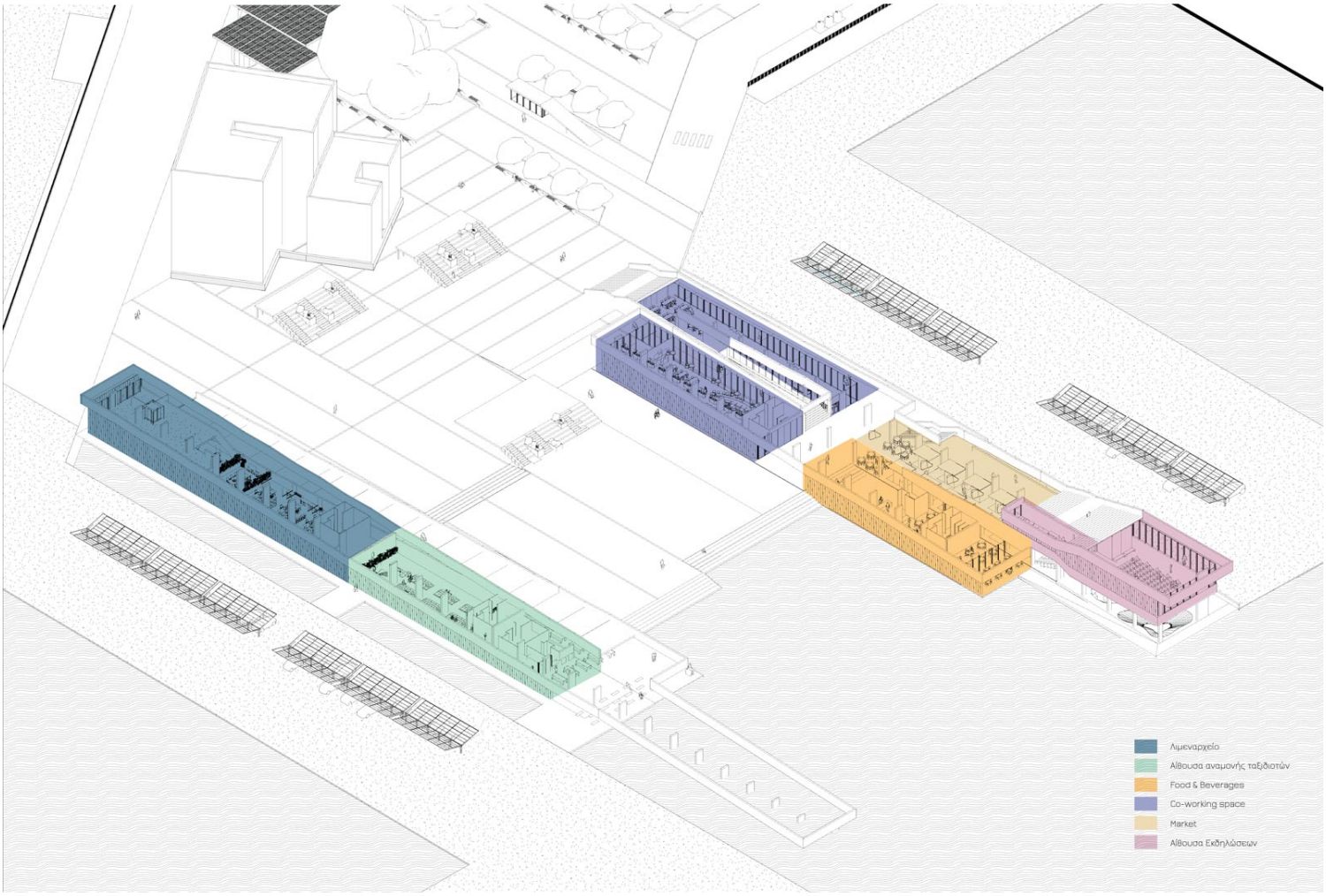
Λιμεναρχείο
Αίθουσα αναμονής ταξιδιωτών
Food & Beverages
Co-working space
Market
Αίθουσα Εκδηλώσεων

AGORA

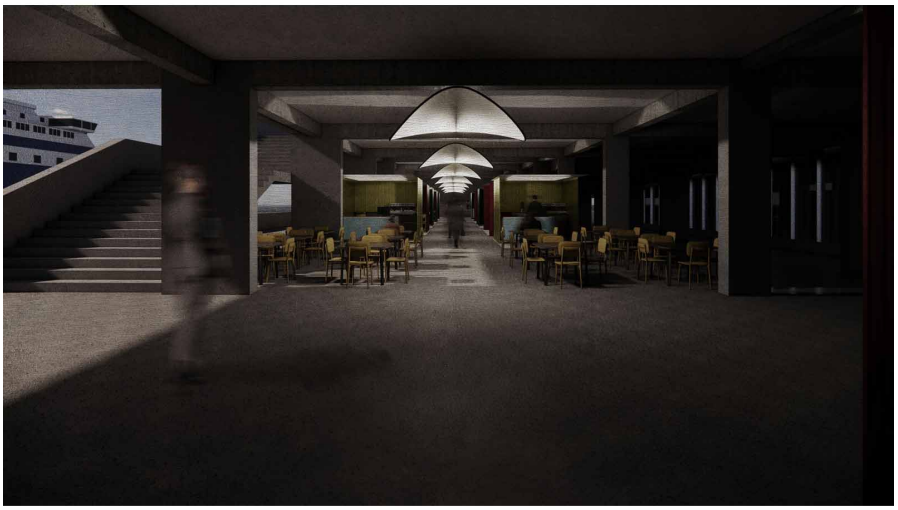

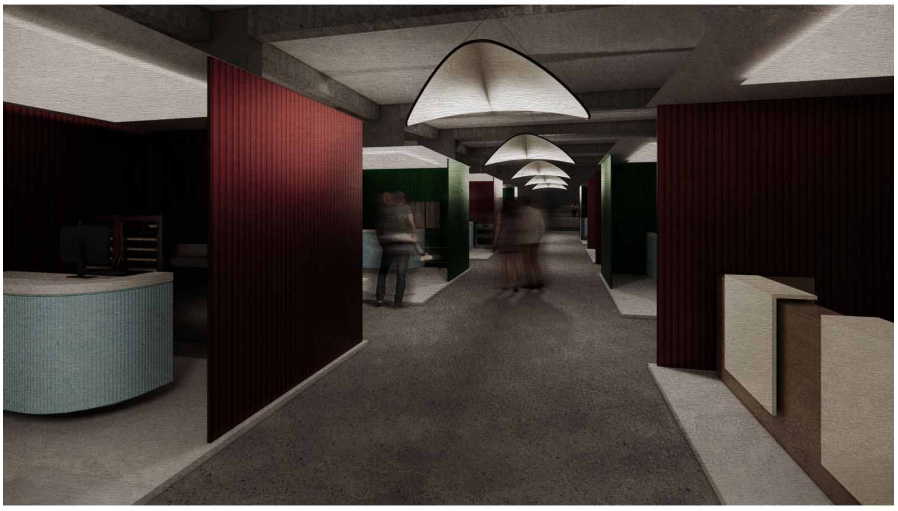

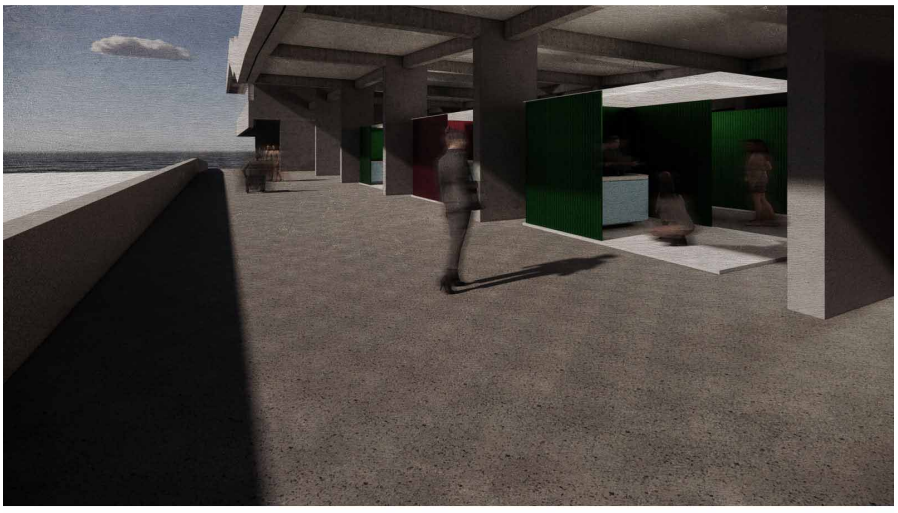

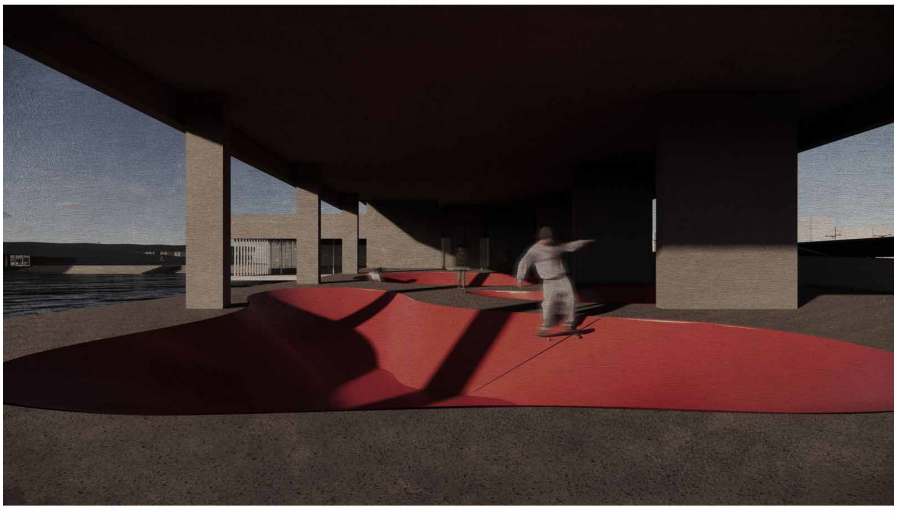

CO-WORKING SPACE

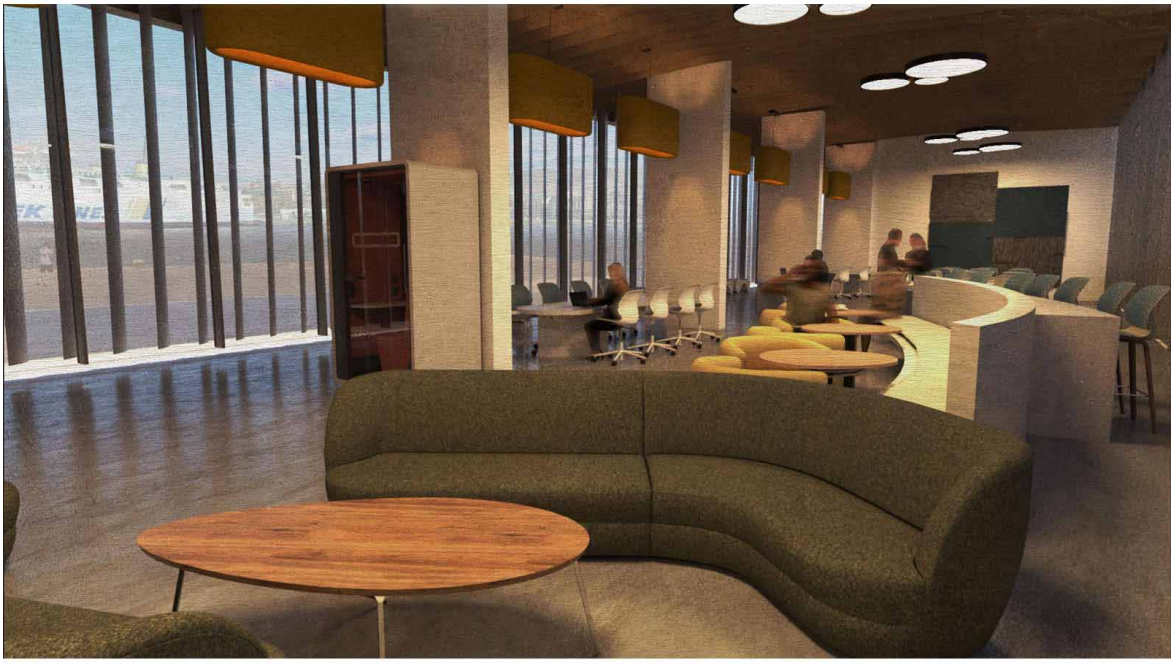

PASSENGER'S WAITING AREA

PORT AUTHORITY OFFICES

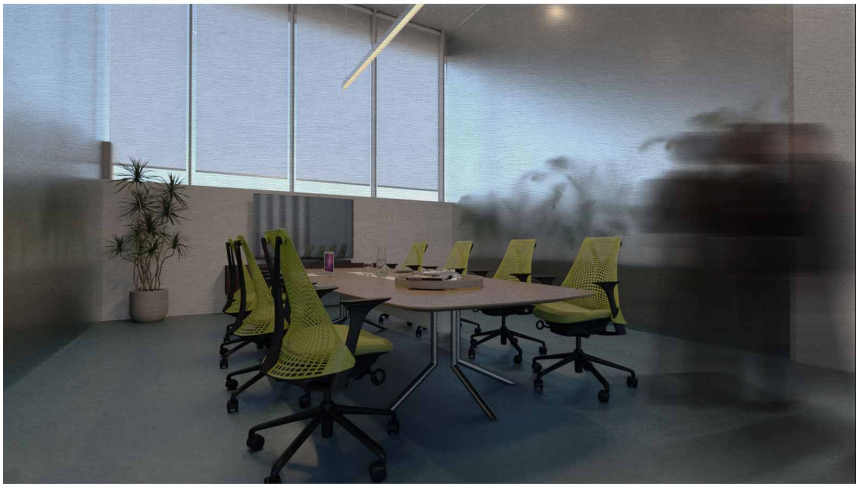

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προσαρμογή της πρότασης στις περιβαλλοντικές προκλήσεις, όπως είναι η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, βασισμένη σε έρευνες διεθνών ινστιτούτων. Η κλιματική αλλαγή απειλεί τις παράκτιες πόλεις, καθιστώντας επιτακτική την εφαρμογή στρατηγικών μείωσης των εκπομπών και προσαρμογής του αστικού χώρου στις νέες συνθήκες.

Η παρούσα διπλωματική εργασία δεν αποτελεί μόνο μια πρόταση πολεοδομικού σχεδιασμού αλλά και μια νέα θεώρηση της σχέσης μεταξύ πόλης και λιμανιού. Μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων, το έργο επιχειρεί να μετατρέψει έναν διαχωρισμένο και αποκομμένο χώρο σε έναν δυναμικό πυρήνα αστικής συνοχής και βιώσιμης ανάπτυξης. Ο Πειραιάς αποκτά έναν επαναπροσδιορισμένο δημόσιο χώρο, ο οποίος προωθεί τη συλλογική χρήση, ενσωματώνει την ιστορική ταυτότητα και την περιβαλλοντική ανθεκτικότητα και λειτουργεί ως ένα σημείο διεπαφής, ένας «κοινός τόπος», αντί για όριο μεταξύ της πόλης και των ζωτικών της υποδομών.

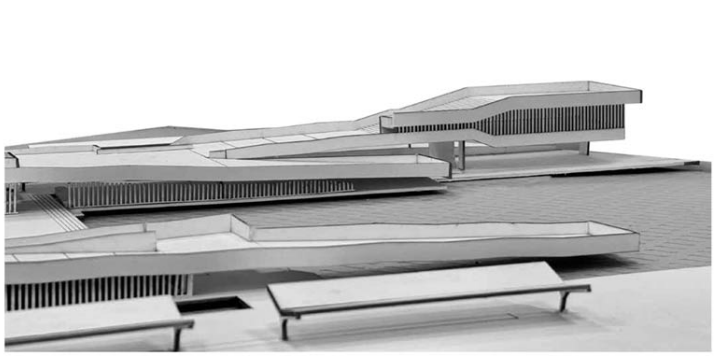

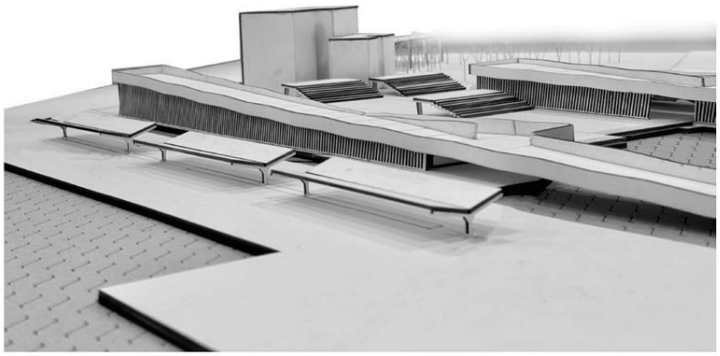

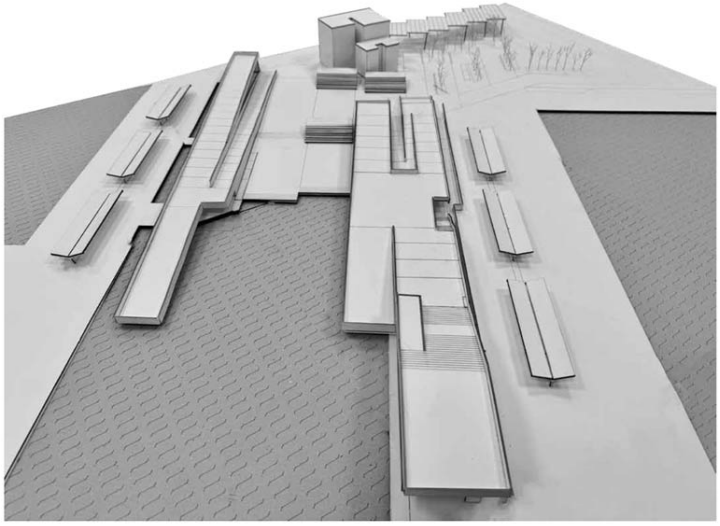

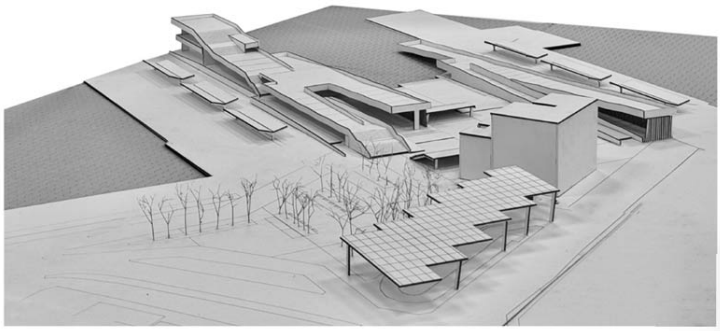

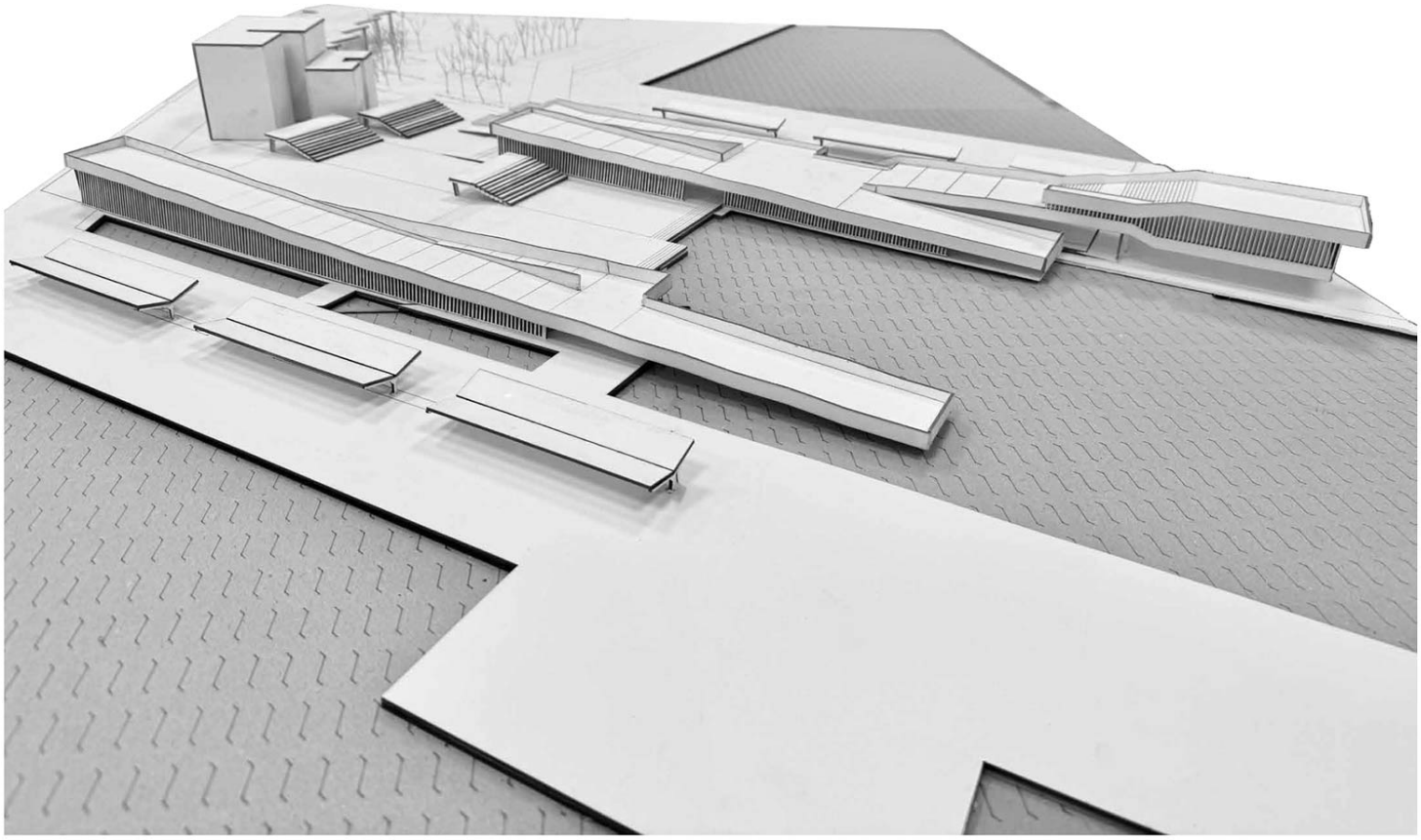

Athens and Piraeus form a strong interdependent relationship, with Piraeus serving as a transport hub and a gateway for communication and trade. However, recent changes, such as the privatization of port management and the relocation of commercial activities, have led to inactive areas, creating both challenges and opportunities for urban redevelopment. Despite its dysfunctions, Piraeus remains the largest passenger

port in the Mediterranean, with the port zone serving as a dynamic space for diverse uses and functions.

Urban acupuncture is applied as a strategy of small-scale interventions that bring significant improvements. The proposed interventions include the deepening of the port and the elevation of the ground level to address rising sea levels, the expansion of green infrastructure to enhance air quality, and the development of pedestrian and cycling networks. The spatial organization follows a dynamic grid that aligns with the urban fabric and the pier, unifying the two areas.

The concept of common ground in Piraeus is associated with the management of public space as a shared asset that strengthens collective identity. However, the strict delineation of the passenger port through fencing and infrastructure isolates the city from its waterfront, creating an inhospitable and dystopian environment. The proposed intervention seeks to reconnect the port with the city through sculptural urban landscape interventions, unifying these previously separated zones. To reinforce this integration, various uses are incorporated, catering to both residents and travelers.

The functional program envisions the creation of a new "common ground," where the topography is shaped to accommodate facilities such as passenger waiting areas, co-working spaces, port authority offices, and shared public amenities. This multifunctionality aims to establish a vibrant, sustainable, and accessible public space that restores the city's connection to the sea.

Special emphasis is placed on adapting the proposal to environmental challenges, particularly sea-level rise, based on research from international institutes. Climate change threatens coastal cities, making the implementation of emission reduction strategies and urban adaptation measures imperative.

This thesis is not merely an urban planning proposal but a redefinition of the relationship between the city and its port. Through targeted interventions, the project seeks to transform a fragmented and disconnected space into a dynamic nucleus of urban cohesion and sustainable development. Piraeus acquires a reimagined public space that fosters collective use, integrates historical identity and environmental resilience, and serves as a bridge rather than a boundary between the city and its vital infrastructures.